

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Contractu Et Sacramento Matrimonii

Bosco, Jean a

Lovanii, 1678

Concl. VI. Matrimonium consummatum infidelium non dissolvitur per
Professionem religiosam; multò minùs per susceptionem sacrorum
Ordinum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73432)

infidelium consummatum non dissolvi quoad vinculum susceptione Baptismi; neque per discessum infidelis physicum aut moralem; sed novo Matrimonio partis fidelis. Nunquid etiam per Professionem religiosam, aut susceptionem sacrorum Ordinum? Attende quod sequitur:

CONCLUSIO VI.

Matrimonium consummatum infidelium non dissolvitur per Professionem religiosam; multò minùs per susceptionem sacrorum Ordinum.

Incipiamus ab eo, quod certius est, scilicet ab ultima parte Conclusionis, quæ asserit, Matrimonium in casu proposito non dissolvi per susceptionem sacrorum Ordinum; nusquam quippè in iure attribuitur huic susceptioni ejusmodi effectus; immò expresse negatur effectus dissolvendi Matrimonium ratum fidelium, Extravag. *Antiquæ*, de Voto & voti redempt. ubi Joan. 22. declarat: *Quòd, licet votum, solemnizatum per sacri susceptionem Ordinis, quantum ad impediendum Matrimonium contrahendum, ac ad dirimendum, si post contractum fuerit, secundum statuta Canonum sit efficax reputandum: ad dissolvendum tamen prius contractum, etiamsi per carnis copulam non fuerit consummatum, cum nec jure Divino, nec per sacros reperiamus Canones hoc statutum, invalidum est censendum.*

Ubi Gloss. verb. *Concertationi*, inquit: Dicebant Aliqui, Matrimonium contractum per verba de presenti, per susceptionem sacri Ordinis dissolvi; sicut & per ingressum Religionis ante carnalem copulam. Alii verò contra sentiebant, ut plene discussum, & pro utraque parte allegatum reperies in Sum. Hostiens. de *Convers. conjug.* §. Et utrum, vers. Sed quid si maritus. Ultima verò opinio vera esse, hodie declaratur per istam Constitutionem.

Et ead. Gloss. verb. *Est censendum*, sic ait: Sed quæ potest esse ratio ejus? Contrarium enim videbatur per multa jura & argumenta & rationes recitatas, ut supra dixi, in Sum. Hostiens. quas recitare hinc causâ brevitatatis omitto. Respondeo, hoc esse; sum, quia non reperitur in iure causa talis dissolutio, ut hinc: quare censetur prohibita, ut dixi in Gloss. præcedenti. Tum, quia dissolutio Matrimonii inter viventes pœna est, not. de *Divort. c. Porro*. Quare non debet instigi, nisi reperiretur de jure instigenda, ff. de *Reli. l. At si quis*, §. Generaliter. Contenti enim esse debemus panis, legibus comprehensis, ff. de *Verb. oblig. l. Si ita stipulatio*. Et pœna

non est instigenda, nisi per iudicem, 33. q. 2. §. De hoc. *Judex alius non est, nisi iustitiam redderet*, extra de *Verb. signif. Foras*, §. *Ita omni*. Tum etiam per alia multa jura, rationes & argumenta, quæ pro parte ista dicitur. Et utrum, reperies allegata.

Sed omittere volo, & responsum dari alio qua argumenta facta in d. §. quæ pro parte contraria multa primâ facie videntur arguere inquantia. Primò, cum dicitur: *se solennizatum votum, & facilius per sacri Ordinis susceptionem, sicut per Religionis professionem*. Hæc primum argumentum constituit partem inter Ordinis sacri susceptionem, & professionem Religionis.

Respondet Gloss. neg. pariter: Nam inquit, majus bonum sequitur ex Professione per quam inducitur bonum voluntatis, scilicet *lesâ servata, est justa & moderata libertas*. Quorundam §. pen. *Libertatis & voluntatis privatio, de Elect. Quædam*, c. Si Religiosus, de *Testat. Item prope in consuetudinibus abdicatio, 12. q. 1. Non sicut extra de Statu *Monach.* Cum ab excommunicatione, §. ult. & multa alia, quæ colliguntur & recitantur 16. q. 1. c. De *Monachis*, quæ tamen ex susceptione sacri Ordinis minime inducuntur. quare potest dici, quod alia ratio in illa patrum reformat; juxta l. *Interpositas*, C. de *Transl. & dissimilis ratio, dissimilis debet inducere*, & quod in uno dicitur, de reliquis prohibendum videtur, ff. de *Judic. l. Cum prætor*, 27. dist. Quævis. extra de *Presump. Non. En solutio* 1. argumenti.*

Sequitur secundum: Cura animarum quem à Religione revocat, & Religio quem revocat à Matrimonio: ergo & cura, & quæquam cum sacro Ordine quis assumitur, debet quem à Matrimonio revocare: quæ vincio vincentem te, multo fortius vincet & si id quod minus videtur inesse, videtur id quod magis.

Respondet Gloss. *Revocatio pro Religione à Matrimonio, inducitur ex eo, quod deficiunt in sacri Ordinis susceptione, ut dixi*. Nec sequitur, quod cura animarum ex causa revocat à Religione, quæ tamen revocat à Matrimonio: quia in cura animarum, est idè, propter publicam utilitatem, que profertur private: quæ publica utilitas non insurgit ex sola Ordinis susceptione. Et hoc dicitur, quod dictus modus argumentandi per argumentum à minori, vel majori, est in pœnalibus, identitatem rationis in se non habentibus; cum & cesset in ambigiosis, de *Sum. pœnalibus*, arg. extra de *Prebend. c. Cuius non sacerdotali lib. 6.* Hæc Glossa.

Sed ego, ut verum fatear, non laeta intelligo, quomodo dissolutio Matrimonii per professionem Religionis, sit autem dissolutio possit pœnalis; cum non in pœnam aliquam

253. Probatur ultima pars Conclus.

Ordo sacer non dirimit Mat. ratu fidelium, ex Extrav. Antiquæ.

254. Probationes ex Gloss.

B. O. S. SACR. MATRIMONII PART. VI.

delicti (neque enim proficiens Religionem peccat, neque remanens in saeculo, ut nimis manifestum est) haec dissolutio iure divino vel Ecclesiastico inducta fuerit; sed in favorem status Religionis, & in favorem ipsius, qui relinquitur, qui jam potest inire aliud Matrimonium, cum alioquin, si Matrimonium non dissolveretur quoad vinculum, deberet perpetuo manere caelebs.

Finit Glossa, dicens: *Ad alia, quae inducuntur in d. §. pro parte contraria, subtilis persecutor responsum de facili invenire poterit.*

258. Atque ut pars contraria vera foret (quod hodie non potest dici, propter expressam Constitutionem Joannis 22. supra allegatam, quidquid olim fuerit) nihilominus negamus istam Consequentiam: ergo etiam solvit Matrimonium consummatum infidelium, ut patet ex dicendis pro prima parte Concluf. quae restat hic probanda contra Sanchium sup. disp. 76. n. 9. ubi oppositum docet: Quia, inquit ille, licet nec in iure, nec in Divinis literis hoc decisum reperiat: at commune Theologorum placitum hoc à simili deducit. Si enim ea vis concessa est professioni Religionis à Christo, ut dissolvat vinculum prioris Matrimonii rati, inter fideles initi, nedum dissolvat Matrimonium tempore infidelitatis consummatum, quod ratum non est, cap. *Quanto*, de Divort.

Confirmatio. Et confirmatur; quia magis indissolubile est Matrimonium ratum fidelium, quam consummatum infidelium. Illud enim ultra contractum naturalem habet esse verum Sacramentum, nec per subsequentes nuptias dirimi potest. Hoc autem non est Sacramentum, ac potest dissolvi per subsequens Matrimonium.

259. Tandem; quia Matrimonium ratum posterius, dissolvit prius consummatum, tempore infidelitatis ininitum, & ita illud est fortius, ac vincit hoc. Cum ergo illud vincatur à professione Religionis, & per eam dissolvatur, à fortiori hoc dissolvetur. Quippe si vinco vincentem te, à fortiori vincam te, l. *De accessionibus*, ff. de Divers. temporali. praescript. §. 3. ibi: *Nam qui me potior est, cum ego te superaturus sim: multo magis adversus te obtinere debet.*

260. Sed propter haec argumenta non est recedendum à Conclusionem, quam docet Abul. sup. q. 68. in principio dicens: Si mulier conversa transeat ad aliud Matrimonium, antequam vir convertatur, poterit vir accipere aliam uxorem, cum solum sit Matrimonium, & non sit aliqua causa impediens: si autem mulier ad Religionem transivit, sive sit professa, sive non, non poterit vir illa vivente accipere aliam uxorem. Causa diversitatis est; quia in primo casu so-

lutum est Matrimonium, & idem potest uterque ad alia vota transire, & transivit jam mulier, idem nihil impedit virum, quin transeat. In secundo casu secus est; quia non est Matrimonium solum, idem non licet alicui conjugum transire ad alia vota. Haec ille.

Idem docet q. 74. ibi: Non est verum, quod per Religionis professionem, vel suspensionem sacri Ordinis solvatur Matrimonium.

Atque hanc sententiam veriolem credit Coninck disp. 26. n. 65. in fine, dicens in principio, fundamenta sententiae Sanchez (quam n. 64. asserit probabilem ob DD. auctoritatem) debilia esse. Primò; quia nullo iure nituntur. Secundò; quia in singulis privilegiis, quae à iure communi exorbitant, non est argumentandum à simili vel fortiore, ut docet cum Aliis Leonardus de Justit. lib. 2. c. 15. dub. 4. n. 28.

Et patet in hac etiam materia: quia, ut cum Aliis docet Sanchez lib. 7. disp. 76. n. 3. & 7. fidelis non potest ingredi Religionem, non monito infideli: immò etsi legitime ingressus sit, tenetur egredi, si ante Professionem alter convertatur, ad quae tamen non obligat Matrimonium ratum.

Unde sequitur; non omnem obligationem, quam ingressus in Religionem solvit in Matrimonio rato, solvere etiam in Matrimonio infidelium: & consequenter hoc in aliquibus fortius ligat. Lex autem: *De accessionibus*, citata, loquitur in casibus juris ordinarii, imò ipsius naturae, quando scilicet in utroque eadem ratio militat, idè quae ab uno ad alium est bona consequentia. Haec Regius.

Subdo verba legis: *Et si mihi pignori dederis, & ego eandem rem alii pignora vi: meus creditor utetur accessione tui temporis, tam adversus extraneum, quam adversus teipsum, quamdiu pecuniam mihi non exsolveris: nam qui me potior est, cum ego te superaturus sim, multo magis adversus te obtinere debet: sed si pecuniam mihi solveris, hoc casu accessione sua non utetur.* Ubi Glossa verb. *Debet*, plures enumerat casus, in quibus haec regula fallit.

Videatur etiam Covarr. Tom. 2. Variarum resolutionum lib. 1. cap. 7. n. 3. ubi generaliter notat, hanc regulam non procedere, ubicumque, inquit, datur diversa ratio vincendi, quemadmodum probatur in cap. *Auctoritate Martini*, 7. de Concess. praeb. in 6.

Quod autem professio in Religionem (prosequitur Coninck sup.) solvat Matrimonium ratum, non habet ex natura sua; sed ex singulari Dei concessionem, ac Ecclesiae lege. Adde; totam rationem illius privilegii, quo Matrimonium conversi solvit id,

A a a a a 3 quod

261. Quod Coninck credit verius, dicens fundamenta Sanchez esse debilia. Lessius.

262. Explicatur lex: De accessionibus.

Ejus verba.

263. Quando regula tradita in d. l. fallat, ex Covar.

Ratio ob quam Matr. conversi solvat Matr. cum infideli, ex Coninck.

quod prius inierat cum infideli, esse, ut conversio non sit onerosa conversio, si cogatur cœlibem vitam ducere, aut alteri molestè cohabitare. Quæ ratio tota cessat, quando hic proficitur in Religione; ita ut hoc casu tale privilegium cederet in favorem solius oblati, ad quem tamen concessio non spectat. Hæc ille.

264.

Pontius ad-
hæret sen-
tentia Ab-
lenſis.

Atque ejusdem sententiæ est Basil. Pontius lib. 9. cap. 4. n. 19. ibi: Aded necessarium est secundum Matrimonium, aliquâ subsistente causâ, ad præcedens vinculum dirimendum, ut aliter rescindi nequeat ullo pacto. Si enim Sacris initiatur, aut Religionem profiteatur, sive simplicibus votis constantem, sive solemnibus, non dirimitur Matrimonium in infidelitate contractum, etiam subsistente contumeliâ creatoris, quidquid nonnulli Auctores, sine juris fundamento, non satis consideratè dixerint. Quia Matrimonium ratum aut consummatum non dissolvitur sacris Ordinibus, ut notum est; professione autem Status religiosi tantum dirimitur Matrimonium ratum fidelium, vel ex Christi privilegio, vel ex jure Ecclesiastico; hæc autem nihil eorum ostendi potest. Hæc ille.

265.

Vid. & plu-
res alii,
Diana Hurtadus, Pe-
rez.

Pro eadem sententia Diana part. 9. tract. 7. resol. 47. (ubi eam sequitur) citat præterea Hurtadum de Matr. disp. 8. diff. 14. n. 52. & Perez disp. 36. sect. 8. n. 2. Quæ & mihi apparet verior, quam vis opposita sit communior; pro qua etiam citatur Doct. Seraphicus 4. dist. 39. a. 2. q. 2. ubi in corp. sic ait: *Quamdiu vir fidelis relictus, manet in statu, in quo potest, mulier infidelis redire ad eum, mulier est alligata quantum ad veritatem Sacramenti. Sed quando vir est in statu, in quo non potest ei conjungi, ut si alteram ducat, vel intret Religionem, vel accipiat sacrum Ordinem, mulier soluta est secundum veritatem Sacramenti, quia amplius non est uxor.* Hæc ille. Sed sine ulla probatione.

sed sine pro-
batione.

Et quoniam communiter ei contradicitur, quantum ad acceptionem Ordinis sacri, quæ, ut supra vidimus, non dissolvit Matrimonium ratum fidelium; hinc nemini mirum videri debet, sed neque potest, si etiam quoad alteram partem, scilicet ingressum Religionis, ab eo recedamus; cum non videamus efficaciam fundamentum sive ex jure, sive ex ratione tribuendi Professioni hujusmodi privilegium.

266.

Resp. ad fun-
damentum
Sanchez.

Farentur Omnes, non esse expressam aliquam legem sive Divinam, sive humanam, quâ id concedatur. Quod autem, dicit Sanchez sup. commune Theologorum placitum, hoc à simili deducere, jam ostendimus, simile istud nimium claudicare, quàm ut illa sententia rectis pedibus possit incedere; quippe tota ratio cessat, propter quam se-

cundo Matrimonio concessa est via dissol- vendi primum, nimirum ne conversio sit onerosa conversio, si debeat cœlibem vitam ducere, adedque favor conversi, non autem oblati; jam autem in sententia Adversariorum dissolutio Matrimonii directè & totaliter cederet in favorem oblati, qui tamen nullo favore dignus est.

Contra, dicit aliquis cum Dicastillo sup. n. 498. eadem ratione in Matrimonio rato posse dici, talem favorem dissolutio- nis Matrimonii per Professionem, non esse utilem ipsi Religioso; quia periret vinculi antiqui, non est ipsi onerosa, sed tantum alteri consorti; & nihilominus in honorem & gratiam Professionis redigenda concessa est ei illa vis. Pari ergo ratione intelligi potest, in nostro casu concessam esse eam vim in honorem ejusdem Professionis religiosæ, ut probabiliter potest probari, non minorem habere vim Professionem ad dissolvendum prædictum Matrimonium infidelium consummatum, quam habet Matrimonium ratum, cum hoc Matrimo- nium ab ipsa Professione solvatur. Hæc ille.

Respondeo, disparitatem esse; quod in priori casu, qui remanet in seculo, altero profitente, dignus sit hoc favore; cum illa Professio nullatenus proveniat ex sua culpa, sed ex mera electione profitentis. At verò in alio casu Professio oritur ex culpa infidelis oblati; nam si converteretur, prout deberet converti, conversus non prohiberetur, nec posset validè aut licitè profiteri, & idè indignus est tali favore.

Sed contra (inquit Dicastillo sup. n. 499.) primò; quia etiam Auctores oppositæ sententiæ concedunt, Matrimonium non consummatum infidelium, per conversionem unius ad fidem posse dissolvi, emissa Professione solemniter; & tamen tunc illud solutio tantum prodest, juxta eorum opinia, ipsi infideli pertinaci: nam si profitenti solemniter, nullo modo solvitur, quòd vinculum maneat, & nihilominus censetur favor & honor Professionis religiosæ, quòd dissolvatur vinculum, etiam non intendat Ecclesia directè illum favorem aut beneficium infidelis pertinacia hæc ille.

Respondeo, disparitatem esse; quòd in hoc casu pertinacia infidelis nullatenus causa vel occasio illius dissolubilitatis; sed omnino per accidens se habet: ad istud effectum, ita, ut tametsi converteretur infidelis, aut veller pacificè cohabitare, adhuc fidelis sive primò conversus posset intret Religionem, & per Professionem dissolvere Matrimonium ratum. At verò in alio casu tota ratio dissolubilitatis, sive potius co- ditio sine qua non, foret pertinacia infidelis

nam si converteretur ante ingressum, nul-
latenus primò conversus posset Religionem
intrare, & in ea validè aut licitè profiteri;
ad eòq; pertinacia in infidelitate quasi est cau-
sa, quòd Professio solvat Matrimonium con-
summatum; ac proinde non Professioni, sed
potius isti pertinaciæ videretur attribuend-
um hoc privilegium, quòd nequaquam dici
potest, cum omni prorsus favore indigna sit.

Si urgeas cum Dicastillone supra n. 500.
quando uterque fidelis post Matrimonium
ratum simul profitentur solemniter, neutri
illorum utile est, secundum Auctores oppo-
sitæ sententiæ, quòd vinculum Matrimonii
dissolvatur; quia nec molestum est aut oner-
osum, quòd maneat; & tamen in gratiam,
favorem & honorem illius Status solvitur
vinculum: ergo etiam si neutri sit onerosum,
potest intelligi, quòd vinculum dissolvatur.
Unde in nostro casu dici etiam potest, via-
culum Matrimonii, consummati ante Bap-
tismus, posse dissolvi per Professionem, &
probabiliter censerì concessam hanc vim
Professione eo ipso, quòd concessa est vis
dissolvendi Matrimonium ratum, etiam si
non sit onerosum fideli converso & profi-
tenti. Hæc ille.

Respondeo (quidquid sit de Antecedente,
quod ab aliquibus negatur, ut infra vide-
bimus) de illa gratia, favore & honore no-
bis constat per Ecclesiam, dicentem in Con-
cil. Trid. sess. 24. can. 6. *Si quis dixerit,
Matrimonium ratum, non consummatum, per
solemnem Religionis professionem alterius con-
jugum non dirimi; anathema sit.* Proferant
Adversarii similem definitionem de Matri-
monio consummato infidelium, & jungi-
mus dexteras.

Alloquin propter argumentum à simili,
quod reverà simile non est, sed multum dif-
simile, ut jam ostensum fuit, non volumus,
nec verò possumus talem favorem ascribere
Statui religioso, effectum, inquam, dissol-
utionis hujusmodi Matrimonii quoad vin-
culum; cum in iis, quæ pendent ex jure po-
sitivo divino, aut Ecclesiastico, non liceat
per se argumentari à simili, nisi ad evitan-
dum absurdum; id est, nisi absurdum sit aut
irrationabile, Deum vel Ecclesiam hoc con-
stituisse, & non aliud; impræsentiarum, Sta-
tui religioso concessisse effectum dissolven-
di Matrimonium fidelium ratum, & non
dissolvendi Matrimonium infidelium con-
summatum.

Ceteroqui, si omnem favorem possibilem
debeamus ascribere Statui religioso, dica-
mus etiam posse solvere Matrimonium con-
summatum fidelium; nam & talis favor po-
ssibilis est. Num id eò ascribendus?

Minimè, inquis; nam oppositum satis
perspicue constat ex sensu totius Ecclesiæ:

hic autem major pars DD. & cum ipsis
D. Bonavent. ut supra vidimus, favorem,
de quo hic disputamus, adscribit Statui re-
ligioso.

Fateor, & id eò per eorum auctoritatem
probabilis est hæc sententia, magis quàm
propter rationes, quas ferè omnes clarè dis-
solvimus. Sola restat major indissolubilitas
Matrimonii rati fidelium, quàm consum-
mati infidelium, eò quòd ratum fidelium
habeat rationem Sacramenti, ut sup. San-
chez dicebat.

Sed responderi Dicastillo sup. n. 496. il-
lud argumentum nihil probare; neque enim,
inquit, indissolubilitas Matrimonii rati pro-
venit ex eo, quòd sit Sacramentum; sed ex
eo, quòd sit ratum, utpote contractum inter
duos baptizatos; quòd dissolvi non potest,
etiam si alteruter labatur in infidelitatem, &
nolit cohabitare sine injuria Creatoris; cum
tamen Matrimonium legitimum quidem,
sed non ratum, quantumvis consummatum,
quale est Matrimonium infidelium, dissolvi
possit, quando alter convertitur ad fidem,
& alter non vult cohabitare legitime. Ita
Dicastillo.

Igitur major indissolubilitas Matrimonii
rati, quam prætendunt Adversarii, in eo
dumtaxat consistit; quòd in aliquo casu pos-
sit dissolvi Matrimonium infidelium con-
summatum, in quo non possit dissolvi Ma-
rimonium fidelium ratum; quæ est solum
indissolubilitas aliqua extrinseca, ut supra
adhuc notavimus.

Sed nunquid etiam Matrimonium ratum
fidelium, in aliquo casu est dissolubile, in
quo non est dissolubile Matrimonium con-
summatum infidelium? Planè in nostra sen-
tentia; nam potest Matrimonium ratum fide-
lium solvi per Professionem solemnem
Religionis, per quam non potest dissolvi
Matrimonium consummatum infidelium.

Dices: de hoc queritur. Omnino queri-
tur, sed quòd queritur, jam puto nos per ra-
tionem invenisse, quæ nec ipsa caret aucto-
ritate DD. & hinc persistimus in Conclu-
sione, quam subindicat Doct. Angelicus 4.
dist. 39. q. un. a. 5. ad 4. ubi sic ait: *Ad quar-
tum dicendum, quòd si post conversionem viri
sit aliqua probabilis spes de conversione uxoris,
non debet votum continentie vir emittere, nec
ad aliud Matrimonium transire; quia diffici-
lius converteretur uxor, viro suo sciens se pri-
vatam: si autem non sit spes de conversione,
potest ad sacros Ordines, vel ad Religionem acce-
dere, prius requisita uxore, quam convertatur;
& tunc si postquam vir sacros Ordines accepit,
uxor convertatur, non est sibi vir suus reddend-
us; sed debet sibi imputare in penam tardæ
conversionis, quòd viro suo privatur. Ubi post
susceptionem Ordinis sacri, & accessum ad
Reli-*

273.
Sententia Sanchez probabilis est per aucto-
ritatem.

Respond. ad
aliud arg.
Sanchez, ex
Dicastillo.

274.
In quo consi-
stat major
indissolubi-
litas Matri-
monii rati
fidelium.

275.
Doct. Ange-
licus favet
nostræ Con-
clusioni.

270.
Dicastillo.

Solvitur.

271.
Rejicitur
arg. Sanchez
à simili.

272.
Dicit licet
omnem fa-
vorem possi-
bilem ascri-
bere Statui
religioso.

Religionem, vocat prius conversum, virum suum; non autem esset vir suus, si Matrimonium quoad vinculum foret dissolutum, & posset, saltem validè, alteri nubere.

276.

Obiectio solvitur.

Dices etiam ibi loquitur de transitu ad alias nuptias. Fateor; sed in eodem articulo apertissimè significat, per illum transitum dissolvi vinculum Matrimonii; nullo autem verbo vel implicite meminit, dissolvi vinculum per accessum ad Religionem, aut susceptionem Ordinis sacri.

Do verba ejus: *Ad tertium dicendum, quòd postquam fidelis contraxit, solum est vinculum Matrimonii ex utraque parte; quia Matrimonium non claudicat quantum ad effectum. Undè in pœnam uxoris infidelis, ei indicitur, quòd non possit cum alio contrahere magis, quàm ex virtute Matrimonii precedentis: sed si postea convertatur, potest ei concedi dispensatio, ut alteri nubat, si vir ejus aliam uxorem duxit.* Ita sunt verba D. Th.

Nunquid sic in isto articulo, vel alibi, loquitur Doct. Angel. de Professione Religionis, aut susceptione Ordinis sacri, vel transitu ad meliorem frugem? Nuspiam omnino. Quod tamen fecisset, nisi fuisset in nostra opinione.

277.

Necessarium fuit, ut per secundas nuptias dissolventur prima.

Et verò necessarium quodammodò fuit, ut per secundas nuptias dissolventur primæ, quandoquidem in lege Evangelica Christus polygamiam prorsus abstulerit: ut autem priores nuptiæ dissolventur per Professionem Religionis, aut susceptionem Ordinis sacri, vel transitu ad meliorem frugem, nulla omnino fuit necessitas, cum constet apertissimè, simul stare posse in lege Evangelica vinculum prioris Matrimonii cum Professione Religionis, aut susceptione Ordinis sacri, vel transitu ad meliorem frugem.

278.

Licitum est divorcium, quando conjux infidelis renuit converti, adeòque licet emitte votum castitatis etc.

De cætero, seu unam, seu aliam sententiam teneamus; fateri equidem debemus, & Omnes consentiunt; licitum esse divorcium, quando conjux infidelis renuit converti, etsi etiam vellet legitime cohabitare. Sicuti ergo conjugi legitime divorcium facienti ob adulterium, integrum est emitte votum castitatis, ingredi Religionem, aut suscipere Ordines sacros, quàmvis Matrimonii vinculum perseveret; ita celebranti divorcium in hoc casu, id licebit; quàmvis sustineatur, non dirimi Matrimonii vinculum. Patet ex D. Thoma jam allegato ad 4.

Consultitur,

ut non fiat, si est spes conversionis.

Interim consultum est, ut ibidem Doct. Angel. satis clarè dicit, id non facere, quàm diu est spes aliqua conversionis conjugis infidelis. Si tamen fiat, tenet quod factum fuerit; neque post conversionem conjugis infidelis, restituendus est ei conjux fidelis

jam professus, aut sacris Ordinibus initiatus; sed, ut supra dicebat D. Thoma, debet ibi imputare in pœnam caræe conversionis quòd viro suo privatur.

Benè autem monet ibi D. Thomas, ut prius uxor infidelis requiratur seu moneretur, quàm vir fidelis ea efficiat; sicuti superius diximus de viro fidei, qui prius transit ad alias nuptias; diximus, inquit, ante eum transitum conjugem infidelis esse requirendam seu monendam; quia videlicet ante cognitionem infidelis voluntatem, quâ Baptismus renuat, non est fidelis solutus ab obligatione redendi debet ut cohabitandi; atque ita nequit celebrare divorcium.

Si ergo absque prævia monitione ingrediatur Religionem, & in ea proficiat, non suscipiat Ordines sacros, vel castitatis votum obligans ad non redendum; restituendus erit conjugi infideli post converso, si eum postulerit, eodem modo quo restituendus foret, qui post Matrimonium ratum & consummatum, illegitime celebrasset divorcium, & hæc fecisset, quæ consensu alterius partis.

Undè non est audiendus Abulensis sup. q. 93. ubi in solutione ad 4. licet Firerabilis est votum continentie, quàm contractus Matrimonii, & ita servatur in conversione infidelium; nam altero converso ad fidem, & altero manente, non licet converso transire ad aliud Matrimonium, alio vivente, nisi tribus casibus præcedentibus, & tamen licet converso transire statim ad Religionem, non requiritur infideli, nec facta aliare. Hæc ille.

At, sicut dixi, non est audiendus, qui nulla discriminis ratio appareat. Quamvis ipsemet eodem cap. 8. q. 63. tenet (sup. Sanchez sup. disp. 75. n. 3.) in utroque esse necessariò præmittendam monitionem: ibi: Si autem non converti sunt, non ille, qui prius conversus est, debet cohabitare ei, aut non. Si non admittat, & conversus vult intrare Religionem, non potest intrare, nisi priusquam intrat, infidelis requiratur eum, quod vult converti ad fidem, quia tunc cogitur conversus illum moneri in alleg. cap. *Gaudemus*. Ita Abulensis.

Sed, meo judicio, satis obscure. Undè dubito, an hæc senserit, in utroque casu esse necessariò præmittendam monitionem. Ut ut sit, nisi detur aliqua ratio disparitatis inter illos casus, quàm hæctenus non vidimus, haud equidem credimus ei; clarè allertur q. 93. Licet converso transire statim ad Religionem, non requiritur infideli.

Sed quid, si initio renuat infidelis converti, aut legitime cohabitare, postea autem

B. O. S. C.
Sacramentum
paris
D. N. S. J.

nondum statu fidelis mutato, convertatur? Respondet: sicut non potest ad alias nuptias transire, sed compellitur ad eum recipiendum, ut laicus diximus Concluf. præcedenti; sic itidem nequit ad Religionem, sacros Ordines, aut votum castitatis perfectæ transire. Quæ enim potest excogitari ratio disparitatis? Nam per hæc omnia æquale fit præjudicium volenti converti de infidelitate; immo minus per transitum ad secundas nuptias in illa sententia; quæ dicit, per professionem Religionis &c. non solvi vinculum Matrimonii; si ergo quod minus est, non licet, quod majus est, quæ ratione licet?

Si dixeris: Mulier, quæ in fide remansit, potest nolente viro, qui ab infidelitate revertitur, propter quam ab eo fuerat iudicio Ecclesiæ separata, ad Religionem liberè conflare, cap. fin. de Conversi conjug. quod est Greg. 9.

Respondet Abulensis sup. q. 64. quod non est simile: primum, quia hæc agimus de infideli, qui nunquam fuit ad fidem conversus; in cap. Mulier, agitur de infideli, qui transit ad infidelitatem, & postea revertitur ad fidem. Et est hic multa diversitas: prima; quia gravis nimis peccavit, qui de fidelitate ad infidelitatem transit, quam qui in infidelitate, in qua natus est manebat, conversâ uxore sua ad fidem; ut patet extra de Divort. cap. Quanto. Melius enim est, viam Domini non agnoscere, quam post agnitam retroire, 2. Petr. 2. & extra de Apostat. c. Quidam. Ergo minus favorabiliter agerent jura cum isto, qui redit ad fidem, de qua recesserat, quam cum illo, qui de novo venit ad fidem, in qua nunquam fuerat.

Altera est; quia jura multum benignè agunt erga infideles, qui convertuntur ad fidem, quantum ad uxores suas, ut illas retineant, sic dicitur extra de Divort. cap. Gaudemus, ubi respondetur, quod infideles copulati in gradibus, apud nos veritis, remanent cum uxoribus post conversionem in favorem fidei, cum dicitur: In favorem præsertim Christianæ Religionis & fidei, à cujus perceptione, per uxores, se deserentes, viri possunt facile revocari, fideles hujusmodi matrimonialiter copulati liberè possunt & licitè remanere. Et tamen circa fideles, qui transeunt ad infidelitatem, non servatur iste favor, cum jura circa eos non expresserint talem favorem; immo potius poenas apostatarum, Cod. de Apostat. per totum; ideò non erit idem circa eorum uxores.

Tertia est; quia illa mulier erat separata à viro illo iudicio Ecclesiæ, & ita exprimitur in alleg. cap. Mulier. Undè à contrario sensu, si mulier non fuerit à viro illo separata iudicio Ecclesiæ, cogetur redire ad virum, & non intrare Religionem, si eam pe-

rat; & hoc expressè patet extra de Divort. cap. 6. De illa, quæ viro suo labente in hæresim, ipsius consortium sine iudicio Ecclesiæ detrahit, videtur vobis, quod mulier (maximè si ea intentione discessit, ut lapsus in hæresim iudicio pariter & confusione affectus, se ab errore suo converteret) ei cum reversus fuerit est reddenda: quæ etiam, si reverti noluerit, compellatur. Si vero iudicio Ecclesiæ ab eo recessit, ad recipiendum eum nullatenus dicimus compellendam.

Et tamen (inquit Abulensis) circa istos infideles non est facta separatio iudicio Ecclesiæ; idè veniente ad fidem eo, qui manebat in infidelitate, cogetur ei cohabitare uxori, si nondum transit ad Religionem. Hæc ille. Planè, repõnit quispiam, cogetur, si non est separata iudicio Ecclesiæ. Sed quid, si etiam circa istos infideles facta sit separatio iudicio Ecclesiæ? Nonne ad Religionem liberè poterit conversus conflare, juxta d. cap. fin. de Conversi conjugatorum?

Glossa cap. Gaudemus, de Divort. verb. Compellitur, affirmat in fin. ibi: Sed nunquid etiam posset intrare Religionem eam in viâ, an requam contrahat cum alia? Dico quod sic, cum iudicio Ecclesiæ fuit à viro separata, arg. sup. de Conversi conjug. in fin. Idemquæ docet Hostiensis Sum. eod. tit. n. 12. verf. Non solum, in fine, dicens: Puto quod in hoc casu antiquus conversus posset intrare Religionem, invito novo converso, ex quo antiquus fuit licentiatas per Ecclesiam; arg. sup. de Conversi conjug. c. ultimo Hæc ille.

Ego autem puto, quod non posset, cum Sanchio sup. n. 5. Quia, inquit ille, cap. fin. de Conversi conjug. loquitur de infideli in hæresim lapsò, & ob id ab Ecclesia damnato: tunc enim conceditur alteri Religionis ingressus; eo quod per sententiam absolutus fidelis ab habitationis obligatione. Ar non est idem de infidelibus, qui minus delinquent, & magis eis conversis ad fidem favetur: nec sententia Ecclesiæ punit eos, absolvendo fidelem ab obligatione cohabitandi; sed tantum declarat, huic liberum esse divertere, ad aliumquæ transire statum, nisi re integra alter convertatur.

Deinde; quia non minus læditur conjux infidelis, conversus ad fidem, per transitum fidelis ad Religionem, quam per aliud Matrimonium sequens: at hoc non potest inire, sed compellitur priori stare, c. Gaudemus, in fine, de Divort. Ergo nec poterit profiteri. Ita Sanchez.

Sed nunquid, audio interrogantem, res est integra, quando antiquus conversus ingressus est Religionem, nondum tamen emisit Professionem? Negant aliqui; est enim fidelis jam in statu, qui usui Matrimonii re-

B b b b b

pug-

Capl. 6. de Divort.

Abulensis.

285.

Idem dendum in casu nostro secunda Glossa cap. Gaudemus.

Idem docet Hostiensis.

286.

Oppositum docet Sanchez, & probat.

Confirmatur.

287.

Quid si conversus nondum emisit Professionem.

282.

Obiicitur.

Abulensis.

283.

Jura benignè agunt erga infideles, qui convertuntur ad fidem.

284.

Mulier separata à viro iudicio Ecclesiæ.

pugnans, & ingressus est tempore habili. Si-
cut fornicante conjugē non dissolvitur Ma-
trimonium; & tamen innocens, ingressus
Religionem, non potest novitiatus tempore
extrahi.

Secundum
Abul. non
compellitur
redire.

Hæc est sententia Abul. sup. q. 66. ibi:
Si manens in infidelitate, requisitus est per
alterum conjugem, ut converteretur, vel
cohabitaret, & noluit, quo nolente, con-
versus transit ad Religionem; si postea con-
vertatur alter conjugum, & repetat Reli-
gionem, nondum professum, non tenebitur
exire Religionem, ut cohabitaret. Est tamen
verum, quod poterit exire & cohabitare, si
voluerit, sed non compellitur: nam non so-
lum petente conjugē, sed etiam sine ulla
causa poterat liberè, cum non est emissa Pro-
fessio; & tamen si noluerit, non cogetur exi-
re; & hoc est, quia cum iuste potuit Reli-
gionem intrare nullo prohibente, nullus po-
test inde cogere exire. Ita Abulens.

288.
Oppositum
docet San-
chez.

Oppositum docet Sanchez sup. n. 7. Non
enim, inquit, est fidelis, tempore conver-
sionis infidelis, in statu repugnantis, sed in
probatione & via ad alium statum. Nec est
simile de adulterio carnali, quod divortii
perpetui causa est, & ita sicut innocens, exis-
tens in sæculo, nunquam est compellendus
recipere adulterum, ita nec si sit novitius.
At infidelitas non est causa divortii perpetui,
sed dum ea durat, quare eâ cessante,
tempore quo conjux fidelis nondum muta-
vit, instaurandum est prius Matrimonium.
Hæc ille.

289.
Probatur à
simili.

Sed hoc est, quod queritur; an novitius
nondum mutaverit: id ergo probandum est,
& non supponendum. Probatur, inquit,
quia per solum ingressum nondum est prius
Matrimonium dissolutum; sicuti in eo, qui
nondum transiit ad secundas nuptias, est
jam contraxisset sponsalia; veluti ergo hic
cogetur converso cohabitare, ita & ille
cogi deberet.

Resp. Abu-
lensis.

Respondet Abul. sup. quod non est simi-
le: quia, inquit, per hoc, quod unus con-
jugum, fidelis factus, requisivit alium infide-
lem, ut converteretur vel cohabitaret, &
ille neutrum voluit, perdidit jus cohabita-
tionis: & tamen quando convertitur, ante-
quam alius conjux ad aliud Matrimonium
transcat, & est in habitu sæculari, est res in-
tegra, & non est ille indispositus cohabitare,
ideo compellitur cohabitare ei, qui conver-
titur; secus quando conjux, qui alterum re-
quisivit, transiit ad Religionem, quia jam
se indisposuit ad cohabitationem conjugalem,
ideo non tenetur retrocedere invitatus,
sed potest spontaneus. Hæc ille.

290.
Sententia
Sanchez, est

Interim communior est sententia San-
chez; quamvis enim iple neminem pro se
citer, quia quæstio illa à paucis Veteribus

mora fuit; equidem Recentiores ipsam
quuntur, Coninck disp. 26. n. 65. & Dis-
stillo disp. 2. n. 502. est sine aliqua non
probatione.

Porro opinio Abulensis non habet
dum Auctorem, quod iam, veteres
recentiorem; quamquam ideo non
nò improbabilis, ut patet ex ratio-
lenfis, quæ licet haud planè convincen-
men non obscure ostendit, eam opinio-
fine aliqua temeritate posse sustineri in
vorem Religionis, & Status religiosi; quæ
eti nondum perfectè sit assumptus, quo
tempore durat annus novitiatus, tamen re-
ceptus est, & non potest abesse incommo-
deseri, propter mutationem habitus, & ob-
loquia hominum sæcularium, quæ
riè consequuntur dimissionem habitus reli-
giosi, semel assumpti.

Non ergo videtur
ad eam recipendam, quæ in
quare habitum mutaverit, quippe non mu-
tasset, si ipsa tempore conversionis
poterat & debebat. Nec propterea
revocabitur à perceptione habitus, sed potius
facilius & citius eam percipies, licet
per solam susceptionem habitus religiosi
privandam viro suo in perpetuum.

Et quid si dixerò, eandem esse rationem
sponsalium; scilicet fidelem convertentem
qui jam contraxit legitime sponsalia cum
secunda muliere, non posse compelli ad re-
cipiendam primam, tamen post sponsalia
ante contractum Matrimonium de præsen-
ti, converteretur? Jam enim jus acquiritur
est secundæ mulieri, & non possunt sponsa-
lia illa dissolvi, sine maximo aliquando in-
commodo illius mulieris, cui in delicti cau-
sam dedit per suam tardam conversionem.

Interim jus commune non meminit ex-
pressè, nisi nuptiarum de præsentibus, ut
Gaudemus, ibi: Antequam propter
causas legitimam ille ducat uxorem
quam res non videatur integra, potius
legitima contraxit sponsalia.

Quæro ulterius: si jam ille legitime
duxerit uxorem, nonne & infidelis, con-
sus postmodum, seu etiam non convertens
sed permanens in sua infidelitate, & non
poterit non solum valide, de quo non
dubitandum. (cùm jam vinculum pro
Matrimonii sit reverè solutum) sed etiam
licitè aliam ducere uxorem?

Audite Doct. Seraphicum 4. dist. 39. a. 2.
2. q. 2. in corp. *Quamvis vir restitutus
manet in statu, in quo potest mulier infidelis re-
dire ad eum, mulier est alligata, quantum ad
veritatem Sacramenti. Sed quando vir est in
statu, in quo non potest ei conjungi, ut si alter
ducat &c. Mulier soluta est secundum veri-
tatem Sacramenti, quia amplius non est alligata.*

B. O. S. S.
Sacramentum
Matrimonii

sed tamen alligata est in penam peccati: unde non licet ei nubere, quousque solvatur à culpa, & hoc non est, quousque est infidelis. Si autem convertatur & baptizetur, cum tunc solvatur ab omni culpa, & pena peccati, ex tunc licite potest nubere, nisi aliud obijciat. Ubi docet, ut videtur, peccare infidelem, qui ante conversionem aliud inuit Matrimonium, secus si post conversionem.

At verò D. Tho. videtur sentire, etiam peccare, si post conversionem ineat, non obtentà dispensatione. Sic quippe lego apud ipsum 4. dist. 39 q. un. a. 5. ad 3. in fine, ibi: Sed si postea convertitur, potest ei concedi dispensatio, ut alteri nubat, si vir ejus aliam uxorem duxit. Ergo requiritur dispensatio, ut licite alteri nubat, etiam post conversionem.

Alii sustinent, infidelem pertinacem in sua infidelitate, si sit Principibus Christianis subiectus, peccare in eundo aliud Matrimonium; secus si illis subiectus non sit. Probant: quia infideli non subiecto Principibus Christianis, nullà lege seculari id Matrimonium interdicitur, & Ecclesia eum ligare nequit: ut subiecto Principibus Christianis interdicitur lege seculari, quousque quamvis nullibi scripta reperitur, habetur tamen ex usu, vim legis obtinente; qui utriusque vis satis colligi videtur ex tot DD. id Matrimonium prohiberi affirmantibus.

Histamen non obstantibus Sanchez sup. disp. 77. n. 6. ait, licere infideli, etiam permanente in sua infidelitate, dissoluto semel fidelis Matrimonio, ad aliud transire. Ductor, inquit ille, quòd nullo jure interdicitur infideli hic transitus. Non enim humano Ecclesiastico, cum Ecclesia careat jurisdictione in infideles; jus verò seculari nullibi reperitur. Nec jus divinum naturale id infidelibus prohibet. Quia, etsi peccarit violans jus divinum naturale legis prioris Matrimonii, quòd astringebatur sequi priorem conjugem, ad fidem conversum: at priori Matrimonio jam penitus dissoluto, nulla lex divina naturalis prioris Matrimonii, quòd nihil est, superest, quòd hic infidelis arceatur ab alio Matrimonio. Nec aliud jus divinum id vetans reperitur: nec id adducitur à patronis contrariæ sententiæ.

Et confirmatur: quia mortuo conjugè ad fidem converso, nullus negaret integrum esse infideli, ad aliud Matrimonium migrare, non obstante peccato, quòd in legem prioris Matrimonii admisit. Similiter ergo id licebit, postquam fidelis ad alias nuptias aut Professionem transit: quia æque in his casibus dissolvitur Matrimonium prius, ac conjugis morte.

Tandem; quia non major prohibitio concedenda est respectu infidelis, quàm respec-

tu fidelis, ejusdem criminis rei contra Matrimonii legem, cum gravius sit fidelis delictum. At fidelis peccans in legem Matrimonii, nolens abque justa causa conjugem sequi, sed ab eo prorsus recedens, dissoluto eo Matrimonio per mortem, aut Professionem alterius conjugis, potest ad aliud Matrimonium transire. Cur ergo id negandum est infideli, in similem Matrimonii legem peccanti? Hactenus Sanchez.

Estque sententia Gloss. in cap. fin. 28. q. 2. verb. Relinquitur, ubi sic ait: Nihilominus & circa relinquentem (contumelia Creatoris solvit jus Matrimonii) unde & relinquens contrahet sine peccato, si conversus contrahat: non enim potest Matrimonium claudicare, cum sint duæ relationes: unde si una est uxor, & relinquitur vir. Id. autem non tractavit hic de relinquente; quia extra Ecclesiam est, & nihil ad nos de eo judicare, 2. q. 1. Multi. Est tamen arg. quòd claudicat, ut hic, & extra de eo qui cognovit. c. 1. arg. ff. Mandati, Potest. Sed, ut dixi, quoad essentiam non potest claudicare, sed quoad effectum bene: quia quandoque tenetur unus alii sed non e converso. Vel dic, quantum ad fidem solvitur, in hic dicitur: quia adhuc potest debitum petere ab altero, sed infidelis non potest, quia fidelis non est subiectus servituti illius; & cum alia sit servitus, quòd tenetur vir uxori, quam illa, quòd tenetur uxor viro; bene potest una servitus esse sublata, & non alia. Sic ff. de Servit. in b. præd. Si domus, & extra de Convers. conjug. Quidam.

Atque ibidem verb. Et in Matrimonio: Id est, inquit, in fractione primi Matrimonii (peccat) non dicitur in secundum Matrimonium (peccat) si illud contrahat, postquam conversus cum alia contraxit.

Ex hac Glossa patet solutio ad argumenta sententiæ D. Thomæ, Aliorumque plurimum, quos citat Sanchez sup. n. 3. & sequitur Pontius lib. 7. cap. 48. n. 25. pater, inquam, solutio ad argumenta, desumpta ex cap. illo fin. Querit aliquis: ecquæ illa argumenta? Respondeo: quia dicitur ibi, quòd solvitur Matrimonium, circa eum qui relinquitur, & non dixit simpliciter, vel circa ambos. Secundò; quia dicitur ibi: Infidelis autem discendens, & in Deum peccat, & in Matrimonium; ergo contrahendo Matrimonium secundum, peccat infidelis.

Sed dicendum (inquit Abul. sup. q. 127. ubi tenet sententiam Sanchez) quòd istud nihil valet. De primo patet, quia dicitur: Solvit jus Matrimonii circa eum, qui relinquitur. Nam non debuit dici simpliciter, solvi Matrimonium; sed circa eum, qui relinquitur: quia solvi Matrimonium non est ibi, quòd desinat esse Matrimonium statim per contumeliam Creatoris, & per illa duo; sed quòd in illis casibus habet statim fidelis li-

297. Gloss. in c. fin. 28 q. 2. tenet sententiam Sanchez;

298. D. Thom. Sanchez. Pontius.

Argumenta pro sententia D. Tho.

299. Rejicitur ex Abulensi primum argum.

centiam solvendi Matrimonium transeundo, & tunc erit de facto solutum: infidelis autem non habet licentiam istam; quia privilegium non conceditur nisi fideli, cum dicat Apostolus: *Si infidelis discedit, discedat: non est enim in huiusmodi frater aut soror servituti subjectus* Qui autem non est subjectus, est liber, id est fidelis absolvitur: & ita dixit Ambr. in verbis illis, quod solvitur Matrimonium circa illum, qui relinquitur, & non circa infidelem, qui eum relinquit; quasi ille non habeat licentiam recedendi, & transeundi ad aliud Matrimonium, & iste est sensus verus. Hæc ille.

Et continuè adjungit duplicem responsionem Glossæ sup. verb. *Relinquitur*; ac posteriorem approbat hisce verbis: Dicendum, quod hoc verum est; quia si fidelis recedat ab infideli, ut propter contumeliam Creatoris, si ve quod nititur eum ducere ad peccatum mortale, potest petere debitum ab infideli, & reconciliari eum sibi, si ve penitentem de contumelia, si ve manentem in ea, & ita exigi debitum; & tamen infidelis non potest cogere fidelem ad cohabitandum ei, aut ad debitum reddendum &c. Arque hæc de 1. argumento.

300. *Reprobatur secundum ex eod. Auctore, & ostenditur, qualiter infidelis recedendo peccat in Matr.*

Ad secundum (inquit Abul.) Dicendum, quod infidelis peccat in Matrimonium; non quidem in sequens Matrimonium, sed in præcedens (quæ est responsio Glossæ supra verb. *Et in Matrimonium*) Pro quo sciendum, quod cum infidelis recedit à fideli, si ve nolens cohabitare, si ve in aliis duobus casibus, si ve Matrimonium contrahat, si ve non contrahat, semper peccat in Matrimonium, & est peccatum in Matrimonium præcedens; nam si contrahat, antequam contrahat fidelis, peccat in Matrimonium; scilicet, quia priori Matrimonio, quod est verum, præjudicat, cum non teneat secundum, sed sit adulterium, & tamen in præjudicium primi contrahatur: si autem non contrahat, sed solum recedat, adhuc peccat in Matrimonium; quia ex debito Matrimonii tenebatur cohabitare conjugii, nihil peccanti; recedendo ergo peccat contra legem Matrimonii, ex qua competit jus cohabitandi, & reddendi exigendique debitum.

301. *Peccat etiã in Deum.*

Etiã dicitur, quod peccat infidelis in Deum: hoc non est speciale, sed generale est in omni peccato, quod fit contra Deum, cum sit transgressio alicujus divini præcepti.

Cum autem dictum est, quod peccabat in Matrimonium, exprimitur specialis ratio peccati hujus, & hoc non est potius si contrahat, quam si non contrahat: si tamen recesserit infidelis à fideli, & non contraxerit infidelis, quousque contrahat fidelis; non peccat contrahendo postea, neque contra

Deum, neque contra Matrimonium, ut dictum est, quia licite contrahit; sed peccat vit prius contra Matrimonium, recedendo à fideli, in quo ei præjudicabat. Hæc Abulensis.

Nec habeo, quod opponam. Solutio est pro doceri, quomodo fidelis possit reconciliari infidelem, permanentem in contumelia Creatoris. Enim vero, ut patet ex re dictis, nequit ei cohabitare, absque gravi peccato, nisi ob majus bonum. Alioquin non est dubium, quin si petat debitum, teneatur reddere.

Si autem à me quæritur; quid credendum de principali controversia? Respondetur si rationem spectemus, sententiam dicitur longè esse probabilior, quæ, præter enumeratos ab eo, sequuntur Bonavent. 2. d. 2. punct. 7. n. 7. Fillucius in 1. d. 2. c. 7. n. 248. Coninck disp. de d. 9. c. 66. Casus. Perez disp. 36. sect. 9. 2. d. 2. c. 1. n. 509. Averlaq. 2. sect. 5. §. Duo suntque, dicitur, plerisque concedere, ex hoc tunc nullum esse peccatum, quoniam nulli per prohibum.

Unde quod dicit Pontius sup. n. 26. licet: Hanc penam non Ecclesia, sed Deus infligit propter injuriam, quæ infidelis spiritum Deum, veram fidem, & veritatem Sacramenti Matrimonii efficit, cujus poenæ Ecclesia est promulgatrix; hoc, inquam, non supponendum, sed probandum est.

Fatemur, quod Deus, si voluisset, potuisset talem penam infligere propter peccatum, ab infideli committum, non sequendo conjugem, venientem ad fidem; sed obtinendo se in infidelitate, & in hoc continuo peccato permanendo: sed ubi Deus infligit talem penam, hoc opus, hoc labor est, ut ostendatur. Afferunt quidem talem penam infligam D. Thomas, & S. Bonavent. 2. d. 2. c. 1. n. 509. voluerimus eis credere, non peccantibus, & si noluerimus, non erimus prope damnati, donec id quod asserunt, vel in Scriptura, vel Traditione, aut ex Concilio Oecumenicis lucidè definiatur.

Expectabimus ergo illam definitionem, & interea transibimus à Matrimonio consummato, de cujus indissolubilitate, & indissolubilitate hæcenus tractavimus, ad Matrimonium ratum; quod & ipsum, si ve se indissolubile sit, ut patet ex supra dictis, equidem hic & nunc dissolvi potest per anteriorem potestatem, & de facto dissolvitur, ut edissero Conclusionem sequenti, quæ talis est.